

Stockholms Stadshus AB
Dnr SSAB: 2024/79
Dnr SH: 2024/182

Remiss av Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Stockholms stads miljöprogram är ett stadsövergripande styrdokument som slår fast mål inom följande sju områden, där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms vara störst:

1. En rättvis och inkluderande omställning
2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck
3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem
4. Ett klimatanpassat Stockholm
5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm
6. Ett giftfritt Stockholm
7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen.

Stockholms Hamnar har tagit del av förslaget till *Miljöprogram 2030 för Stockholms stad* och lämnar här sina synpunkter.

Stockholms Hamnars synpunkter

Stockholms Hamnar ser ambitionen i förslaget till miljöprogram – att Stockholm ska vara en av världens ledande städer inom miljö- och klimatomställning – som viktig och helt i linje med Stockholms Hamnars systematiska miljö- och klimatarbete för en hållbar hamnverksamhet och sjöfart. Stadens ambition kommer att kräva kraftsamling av bolag och förvaltningar samtidigt som den innebär utmaningar, i och med att en del av förslagen på åtgärder i miljöprogrammet ligger utanför stadens rådighet. En förlängd programperiod till 2030 ser Stockholms Hamnar som positivt, då det ger en långsiktig stabilitet för miljöarbetet. Regelverken inom ramen för EU:s Fit for 55, som i hög grad berör hamnar och sjöfart, har också 2030 som ett målår.

Bolaget kommer att konkretisera innehållet i stadens miljöprogram i det kommande arbetet med att revidera bolagets egen miljö- och klimathandlingsplan. Samma mål och arbetssätt kommer att tillämpas i hela Stockholms Hamnars verksamhet, dvs. även i hamnarna i Nynäshamns respektive Norrtälje kommun.

I miljöprogrammet presenteras endast *förslag* på åtgärder för att uppnå mål och delmål. Stockholms Hamnar konstaterar att detta leder till höga krav på att tydliga och konkreta handlingsplaner tas fram för att säkerställa att ”rätt”, dvs. de mest effektiva åtgärderna vidtas. För arbetet med handlingsplanerna vill Stockholms Hamnar betona vikten av intern och extern samverkan för att fastställa de åtgärder som ska vidtas. Särskilt relevant anser Stockholms Hamnar det är att utveckla (gemensamma) handlingsplaner för det nya målområdet *En rättvis och inkluderade omställning*. Stockholms Hamnar ser samtidigt arbetet för omställningen till en mer hållbar sjöfart som en betydelsefull insats som bidrar till en rättvis omställning på global nivå.

De arbetssätt som beskrivs i miljöprogrammet – samverkan, innovation, digitalisering och lärande, inköp samt kommunikation – kommer att vara viktiga för att uppnå miljöförbättrande resultat under programperioden. Inom miljö- och hållbarhetsområdet samverkar hamnar ofta, på såväl nationell som internationell nivå, genom att sätta gemensamma mål och standarder och för att i övrigt lära av varandra. Stockholms Hamnar kommer exempelvis att fortsätta samverkan inom europeiska forum med hamnar och rederikunder, för etablering av gröna sjöfartskorridorer i Östersjön.

Även inom andra områden kommer Stockholms Hamnar att vara en aktiv part då hamnar utgör en viktig länk i logistikkedjor för gods och energi. Stockholms Hamnar ser bland annat möjligheten av att vara en nod i en logistikkedja för CCS (Carbon Capture and Storage), för att bidra till målet om ett klimatpositivt Stockholm 2030.

Målområdet *Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck* berör Stockholms Hamnar till stor del och Stockholms Hamnar anser att det är bra att transportsektorn har ett eget delmål (2.2), då mycket fokus behöver läggas på denna aspekt. Stockholms Hamnar har inte full rådighet över alla åtgärder inom målområdet men vill spela en aktiv roll för att bidra till omställningen till en mer hållbar sjöfart. Arbetet kommer att fortsätta med utbyggnad av elanslutning av fartyg vid kaj i våra hamnområden (i enlighet med Fit for 55) och i dialog med kunder samt energi- och drivmedelsbolag arbeta för en övergång till eldrift och användande av hållbara bränslen. Stockholms Hamnar vill i detta sammanhang betona att det är viktigt med ett teknikneutralt förhållningssätt när det gäller att uppnå fossilfria transporter. Det är inte rimligt eller möjligt med enbart eldrift av fordon, man behöver vara öppen också för andra tekniklösningar som leder till en klart minskad klimatpåverkan.

Stockholms Hamnar vill även lyfta fram betydelsen av en överflytt av godstransporter från väg till den mer klimatsmarta sjöfarten. Särskilt stora vinster uppstår vid intermodala godstransporter med sjöfart och järnväg. Till exempel möjliggör Stockholm Norvik Hamn ökad överflytt av godstransporter, även om miljö- och klimatnyttorna av en sådan utveckling primärt skapas på nationell och internationell nivå.

På sidan 24 skulle det för tydlighetens skull vara bra om begreppet 15-minutersstaden förklarades något mer utförligt.

Förslaget i delmål 2.4 att halvera klimatpåverkan från konsumtion är angeläget, men enligt Stockholms Hamnars bedömning är det svårt att formulera effektiva åtgärder för att kunna uppnå. Störst möjlighet har bolag och förvaltningar förstås att genomföra åtgärder i sina respektive verksamheter, jämfört med att uppnå detta mål för invånarna i Stockholm.

Stadens blågröna infrastruktur, hög biologisk mångfald samt stärkta ekosystemtjänster är enligt Stockholms Hamnar ett viktigt målområde för att Stockholm ska vara en attraktiv och hållbar stad. Stockholms Hamnar är utsedd som delansvarig att genomföra aktiviteter som leder till att delmålen uppnås. De tydligaste bidragen till målområdet för Stockholms Hamnars del är att underlätta att lämna ifrån sig avfall i offentlig miljö i syfte att minska nedskräpning i vattenområden, beakta biologisk mångfald i relevanta upphandlingar samt i rimlig omfattning genomföra åtgärder för att främja biologisk mångfald inom hamnens områden.

Stockholms Hamnar ser positivt på att mål om klimatanpassning har en framskjuten plats i förslaget till nytt miljöprogram. Stockholms Hamnar berörs i hög grad av vattennivåerna i Mälaren och Saltsjön och färdigställandet av nya Slussen kommer väsentligt att öka regionens beredskap för höga vattenflöden i Mälaren. Fram till dess är det särskilt angeläget med en nära samordning och dialog mellan regionens aktörer, till stor del inom Samverkan Stockholmsregionen där Stockholms Hamnar ingår som en partner.

Stockholms Hamnar delar miljöprogrammets syn om att energieffektiviseringar är fortsatt viktiga och en del av ett resurshushållningsperspektiv. Minskningsmål är utmanande men det är en stor fördel att energianvändningen enligt programförslaget ska relateras till verksamhetens utveckling. Stockholms Hamnar vill betona vikten av en dialog om vad som är ambitiösa och rimliga målnivåer.

Stockholms Hamnar kan konstatera behov av vidare arbete med bland annat kravställande i relevanta upphandlingar för att minimera onödig materialåtgång, fortsatt resurseffektiv avfallshantering för att öka återvinningen samt ökad utsortering av matavfall från fartyg. Stockholms Hamnar anser att arbetet för ökad cirkularitet i form av till exempel återbruk av material och produkter i bygg- och anläggningsprojekt bör betonas ytterligare.

Avseende målområdet *Ett giftfritt Stockholm* kommer Stockholms Hamnars pågående arbete med kravställande på material och kemiska produkter i relevanta upphandlingar, användande av bedömningssystem vid materialval samt utfasning av kemikalier att fortsätta och utvecklas under kommande programperiod. Miljöprogrammets särskilda fokus på PFAS, ftalater och bisfenoler är bra men ett totalt stopp får kanske tillsvidare betraktas som en nollvision. För delmål 6.2 *Renare mark och sediment* avser Stockholms Hamnar att analysera vilka ytterligare åtgärder verksamheten kan genomföra under programperioden.

Stockholms Hamnar vill lyfta fram att många åtgärder som kommer att genomföras inom ramen för målet *Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck*, sannolikt även kommer att leda till lägre utsläpp av luftföroreningar samt en bättre ljudmiljö och därmed bidra till att uppfylla *Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö*. När det gäller ljudmiljön i närheten av hamnområden finns möjligheter att med en genomtänkt stadsplanering skapa goda boendemiljöer, och detta kommer att vara en central fråga i bland annat den pågående utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden under programperioden.

Miljöprogrammet föreslår att en analys av miljö- och klimatkonsekvenser inklusive ett rättviseperspektiv ska inkluderas i alla relevanta nämnd- och styrelsebeslut som påverkar uppfyllandet av stadens miljö- och klimatmål. Stockholms Hamnar välkomnar framtagandet av ett metodstöd för detta arbetssätt.

Magdalena Bosson
VD, Stockholms Hamn AB